

FINANČNÍ A MANAŽERSKÉ ÚČETNICTVÍ PODNIKATELŮ

Martin Landa

KEY Publishing s.r.o.
Ostrava

2008

Vzor citace:

Landa, M. *Finanční a manažerské účetnictví podnikatelů*. Ostrava: KEY Publishing, 2008.

V tomto studijním textu jsou uvedeny informace podle právního stavu k 1. 1. 2008.

Název: Finanční a manažerské účetnictví podnikatelů
Autor: JUDr. Martin Landa
Vydavatel: KEY Publishing s.r.o., Nádražní 733/176, 702 00 Ostrava-Přívoz
Tiskárna: KEY Publishing s.r.o.
Vydáno v roce: 2008
Vydání: první

© JUDr. Martin Landa 2008

ISBN 978-80-87071-85-4

Obsah

Průvodce studijním textem	II
I Obecná východiska finančního výkaznictví	13
1.1 Účetní cyklus a základní účetní pojmy	14
1.1.1 Účetní cyklus	14
1.1.2 Struktura podnikového účetnictví	15
1.1.3 Definice základních pojmů	17
1.1.3.1 Cíl účetnictví	17
1.1.3.2 Účetní jednotka	18
1.1.3.3 Účetní období	19
1.1.3.4 Rozsah vedení účetnictví	19
1.1.3.5 Účetní záznamy	20
1.2 Obecně uznávané účetní předpoklady, zásady a kvalitativní požadavky ...	23
1.2.1 Účetní předpoklady	24
1.2.2 Účetní zásady	24
1.2.3 Kvalitativní požadavky na účetnictví	25
1.3 Poctivý a věrný obraz o předmětu účetnictví a finanční situaci	26
1.4 Kvalitativní požadavky na finanční výkaznictví	28
2 Dlouhodobý majetek	33
2.1 Vymezení dlouhodobého majetku (stálých aktiv)	34
2.1.1 Hlavní typy dlouhodobého majetku	34
2.1.2 Vymezení dlouhodobého majetku	35
2.1.2.1 Dlouhodobý nehmotný majetek	35
2.1.2.2 Dlouhodobý hmotný majetek	36
2.1.2.3 Dlouhodobý finanční majetek	38
2.1.2.4 Nedokončený dlouhodobý majetek (účtová skupina 04)	40
2.1.2.5 Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek (účtová skupina 05)	40
2.2 Oceňování dlouhodobého majetku	40
2.2.1 Způsoby oceňování dlouhodobého majetku	40
2.2.2 Daň z přidané hodnoty ve vztahu k oceňování	41
2.3 Pořizování dlouhodobého majetku	42
2.3.1 Formy pořizování dlouhodobého majetku	42
2.3.2 Pořízení dlouhodobého majetku nákupem	42
2.3.3 Pořízení dlouhodobého majetku vlastní činností	43
2.3.4 Pořízení dlouhodobého majetku s použitím investičních záloh	44
2.3.5 Pořízení dlouhodobého majetku bezúplatným nabytím	46

2.4	Odepisování dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	46
2.4.1	Podstata odepisování.....	46
2.4.2	Způsoby výpočtu a účtování odpisů.....	47
2.4.2.1	Účetní odpisy.....	48
2.4.2.2	Daňové odpisy	49
2.4.2.3	Účtování odpisů	50
2.5	Technické zhodnocení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku.....	50
2.6	Vyřazení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku.....	51
2.6.1	Vyřazení majetku po jeho odepsání	51
2.6.2	Vyřazení majetku, který nebyl zcela odepsán	52
3	Leasing a operace s podnikem.....	57
3.1	Leasing (pronájem) dlouhodobého majetku – základní informace.....	58
3.1.1	Typy leasingu a jeho výhody a nevýhody.....	58
3.1.1.1	Základní typy leasingu.....	58
3.1.1.2	Výhody a nevýhody leasingu.....	58
3.1.2	Účtování operativního leasingu	59
3.1.3	Účtování finančního leasingu (pronájmu věci s následnou koupí).....	60
3.1.3.1	Výpočet leasingových splátek.....	60
3.1.3.2	Účtování leasingových splátek	61
3.1.3.3	Daňové dopady finančního leasingu	62
3.2	Prodej a nákup podniku	62
3.2.1	Základní pojmy související s prodejem a nákupem podniku	62
3.2.2	Postup účtování prodeje podniku	63
3.2.3	Postup účtování nákupu podniku	65
3.2.3.1	Použití oceňovacího rozdílu k nabytému majetku (účet 027)	66
3.2.3.2	Použití goodwillu (účet 017)	66
4	Zásoby.....	71
4.1	Vymezení zásob	72
4.1.1	Hlavní typy zásob	72
4.1.2	Vymezení zásob	73
4.2	Oceňování zásob.....	74
4.2.1	Techniky oceňování zásob	74
4.2.2	Daň z přidané hodnoty ve vztahu k oceňování.....	75

4.3	Principy účtování zásob	75
4.3.1	Průběžný způsob (metoda A) účtování zásob	75
4.3.2	Periodický způsob (metoda B) účtování zásob	76
4.4	Varianty účetního zachycení pořízení a prodeje zásob.....	78
4.4.1	Nákup materiálu/zboží s použitím kalkulačních účtů	78
4.4.2	Pořízení zásob s použitím zálohy	80
4.4.3	Nedokončená výroba, polotovary a výrobky	82
4.4.4	Prodej zboží a výrobků	83
4.5	Specifické typy účtování zásob.....	85
4.5.1	Škody na zásobách	85
4.5.2	Inventarizační rozdíly	86
4.5.3	Změna ocenění zásob na základě inventarizace	86
4.5.4	Opravná položka k zásobám	87
5	Finanční investice.....	93
5.1	Typy finančních investic.....	93
5.1.1	Hlavní typy dlouhodobých finančních investic.....	94
5.1.2	Hlavní typy krátkodobých finančních investic	95
5.2	Oceňování finančních investic	95
5.3	Metody účtování finančních investic	97
5.3.1	Klasifikace situací souvisejících s finančními investicemi.....	97
5.3.2	Pořízení finančního majetku	97
5.3.3	Výnosy z držení finančních investic	98
5.3.4	Prodej finančního majetku	98
5.3.5	Poskytnutí půjčky/úvěru jinému subjektu	99
6	Finanční účty a zúčtovací vztahy.....	102
6.1	Finanční účty (účty peněžních prostředků)	102
6.1.1	Peníze a bankovní účty.....	102
6.1.2	Oceňování peněžních prostředků.....	104
6.1.2.1	Oceňování v průběhu účetního období a k datu účetní závěrky	104
6.1.2.2	Kursově rozdíly	104
6.1.3	Základní operace u peněžních prostředků	106
6.1.3.1	Úhrady pohledávek nebo závazků.....	107
6.1.3.2	Platby při přímém vzniku výnosů a nákladů	107
6.1.3.3	Platby při přímém pořízení majetku.....	108

6.2	Zúčtovací vztahy – základní přehled pohledávek a závazků	109
6.2.1	Vymezení a členění pohledávek a závazků	109
6.2.1.1	Doba splatnosti jako třídící kritérium pohledávek a závazků	110
6.2.1.2	Členění pohledávek a závazků podle právního důvodu jejich vzniku	110
6.2.1.3	Oceňování pohledávek a závazků.....	111
6.3	Hlavní operace při účtování o pohledávkách a závazcích.....	111
6.3.1	Pohledávky/závazky z obchodních vztahů	111
6.3.2	Pohledávky a závazky z kapitálových vztahů	113
6.3.3	Pohledávky a závazky ve vztahu ke společníkům, členům družstva a u účastníků sdružení	115
6.3.4	Pohledávky z poskytnutých záloh.....	116
6.3.5	Pohledávky a závazky ve vztahu k pracovníkům a ve vztahu k orgánům sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění (mzdové účetnictví).....	117
6.3.6	Daňové vztahy vůči státu (daňové účetnictví)	118
6.3.6.1	Úvodem k daňovému účetnictví.....	118
6.3.6.2	„Nákladové“ a „zúčtovací“ daně	119
6.3.7	Jiné pohledávky a závazky	120
6.3.8	Kursově rozdíly u pohledávek a závazků	121
6.4	Specifické operace s pohledávkami.....	122
6.4.1	Postoupení pohledávek	122
6.4.2	Kapitalizace pohledávky	123
6.4.3	Opravné položky k pohledávkám	123
6.4.4	Odpis pohledávky.....	124
6.5	Specifické operace se závazky	125
6.5.1	Převzetí závazku	125
6.5.2	Odpis závazku	126
7	Rezervy, dlouhodobé závazky a úvěrové vztahy.....	130
7.1	Rezervy	130
7.1.1	Členění a charakteristika rezerv	131
7.1.1.1	Rezervy podle zvláštních předpisů.....	131
7.1.1.2	Rezervy na důchody a podobné závazky.....	133
7.1.1.3	Rezervy na daň z příjmů	133
7.1.1.4	Ostatní rezervy	133

7.1.2	Účetní rezervy	133
7.1.2.1	Účetní rezervy na opravy majetku	133
7.1.2.2	Účetní rezerva na garanční opravy	134
7.1.2.3	Rezerva na úroky z prodlení a smluvní pokuty	134
7.1.3	Příklad účtování rezerv	135
7.2	Dlouhodobé závazky	136
7.2.1	Hlavní typy dlouhodobých závazků	136
7.2.2	Závazky k ovládaným a řízeným osobám a k osobám pod podstatným vlivem (závazky z kapitálových vztahů)	137
7.2.3	Závazky z dluhopisů	137
7.3	Závazky z bankovních úvěrových vztahů	139
7.3.1	Klasifikace peněžních úvěrů z hlediska vykazování v rozvaze	139
7.3.2	Právní základ úvěrového vztahu	140
7.3.3	Příklady účtování bankovních úvěrů	141
8	Operace s vlastním kapitálem	147
8.1	Struktura vlastního kapitálu a jeho vykazování v rozvaze	147
8.1.1	Hlavní složky vlastního kapitálu	147
8.1.2	Základní kapitál	148
8.1.3	Kapitálové fondy a fondy ze zisku	148
8.1.4	Výsledky hospodaření minulých let a aktuálního účetního období	149
8.1.5	Vlastní kapitál u individuálního podnikatele	150
8.2	Operace se základním kapitálem	150
8.3	Rozdělení výsledku hospodaření a tvorba/použití fondů	153
8.3.1	Úvodní poznámky	153
8.3.2	Účtování rozdělení výsledku hospodaření a tvorby/použití fondů u s.r.o. a a.s.	154
8.3.3	Účtování rozdělení výsledku hospodaření u veřejné obchodní společnosti	155
8.3.4	Účtování rozdělení výsledku hospodaření a tvorby/použití fondů u komanditní společnosti	156
9	Výnosy, náklady, výsledek hospodaření a časové rozlišení	160
9.1	Definice výnosů a nákladů	161
9.1.1	Obecné vymezení výnosů a nákladů	161
9.1.2	Problémy spojené s identifikací výnosů a nákladů	161
9.1.3	Způsob vykazování výnosů a nákladů ve výsledovce	162

9.2	Hlavní typy výnosů, nákladů a výsledku hospodaření.....	163
9.2.1	Hlavní typy výnosů v druhovém členění	163
9.2.2	Hlavní typy nákladů v druhovém členění.....	165
9.2.3	Výsledek hospodaření (zisk/ztráta).....	167
9.3	Věcná a časová souvislost výnosů a nákladů	168
9.3.1	Princip přiřazování nákladů výnosům	168
9.3.2	Princip přiřazování nákladů k období/obdobím	169
9.4	Časové rozlišení výnosů a nákladů.....	169
9.5	Dohadné účty aktivní a pasivní	172
10	Proces účetní závěrky	178
10.1	Obsah a fáze procesu účetní uzávěrky a závěrky	178
10.1.1	Rozvahový den	179
10.1.2	Fáze procesu účetní uzávěrky a závěrky	179
10.2	Uzávěrkové operace	181
10.2.1	Standardní uzávěrkové operace.....	182
10.2.2	Změny ocenění některých majetkových složek	182
10.2.2.1	Použití reálné hodnoty	182
10.2.2.2	Změna ocenění na základě inventarizace v případě zásob.....	183
10.3	Inventarizace majetku a závazků.....	183
10.4	Daňová analýza a výpočet daně z příjmů.....	185
10.4.1	Typy daně z příjmů a princip výpočtu těchto daní.....	185
10.4.2	Výpočet daně z příjmů právnických osob	186
10.4.3	Způsob účtování daně z příjmů.....	189
10.4.4	Odložená daň	191
10.5	Uzavření (a následné otevření) účetních knih.....	192
II	Účetní závěrka.....	197
11.1	Obsah a typy účetní závěrky.....	198
11.2	Věcné a formální požadavky na účetní závěrku	200
11.3	Zadání případové studie sestavení účetní závěrky	201
11.4	Koncepce a sestavení výkazu zisku a ztráty	203
11.4.1	Úvodní poznámky k sestavení výkazu zisku a ztráty	203
11.4.2	Sestavení výkazu zisku a ztráty v druhovém členění.....	204
11.4.2.1	Základní schéma výkazu zisku a ztráty v druhovém členění	204
11.4.2.2	Výpočet výkazu zisku a ztráty v druhovém členění	205

11.4.3	Sestavení výkazu zisku a ztráty v účelovém členění.....	209
11.5	Koncepce a sestavení rozvahy	212
11.5.1	Základní schéma rozvahy.....	212
11.5.2	Výpočet rozvahy	214
11.6	Přehled o peněžních tocích	219
11.6.1	Úvodem k obsahu a struktuře přehledu o peněžních tocích ...	220
11.6.2	Metody sestavení přehledu o peněžních tocích	221
11.6.3	Výpočet přehledu o peněžních tocích nepřímou metodou	221
11.7	Přehled o změnách vlastního kapitálu	225
11.8	Příloha k účetním výkazům.....	225
11.9	Ověřování účetní závěrky auditorem	227
11.10	Zveřejnění účetní závěrky	229
12	Interpretace účetní závěrky	236
12.1	Kritéria ekonomické výkonnosti a postupy interpretace	237
12.2	Analýza trendů.....	238
12.3	Srovnávací výkazy – horizontální a vertikální hodnocení položek výkazů	240
12.4	Hodnocení ziskovosti a rentability kapitálu.....	244
12.4.1	Analýza ziskovosti	245
12.4.2	Rentabilita kapitálu.....	247
12.5	Analýza likvidity a pracovního kapitálu	248
12.6	Analýza finanční stability (zadluženosti) podniku.....	249
12.7	Analýza vývoje účetní hodnoty podniku	251
13	Cíle a koncepce manažerského účetnictví.....	255
13.1	Vztah finančního a manažerského účetnictví.....	256
13.2	Úkoly manažerského účetnictví	257
13.3	Manažerské pojetí výnosů a nákladů	258
13.3.1	Pojetí výnosů	258
13.3.2	Pojetí nákladů.....	258
13.3.3	Hospodárnost a efektivnost – klíčové pojmy manažerského účetnictví.....	260
13.4	Klasifikace nákladů	263
13.4.1	Druhové členění nákladů.....	263
13.4.2	Účelové členění nákladů.....	264
13.4.3	Náklady členěné podle závislosti na změnách v rozsahu aktivit	265
13.5	Formy vedení vnitropodnikového účetnictví	268

14 Nástroje vnitropodnikového účetnictví.....	273
14.1 Ekonomické plánování a rozpočtový systém	273
14.1.1 Plány a rozpočty.....	273
14.2 Klasifikace plánů a rozpočtů	275
14.2.1 Organizační a ekonomická struktura podniku	277
14.2.1.1 Organizační uspořádání podniku	277
14.2.1.2 Ekonomická struktura podniku	278
14.2.1.3 Centralizace a decentralizace rozhodování.....	278
14.2.2 Funkce střediskových rozpočtů	280
14.2.3 Typy rozpočtů a jejich vzájemný vztah	280
14.3 Kalkulace a kalkulační metody	282
14.3.1 Funkce kalkulací a základní kalkulační pojmy	282
14.3.2 Kalkulační systém (typy kalkulací).....	285
14.3.3 Typový kalkulační vzorec	285
14.3.4 Metody rozvrhování nákladů na kalkulační jednici	287
14.3.4.1 Prostá kalkulace dělením	288
14.3.4.2 Kalkulace dělením s poměrovými čísly.....	289
14.3.4.3 Kalkulace přírážková.....	290
14.3.4.4 Metoda ABC (Activity Based Costing).....	291
Výkladový slovník	299
Návrh účtového rozvrhu.....	311
Literatura	323

Použité zkratky

V tomto studijním textu jsou použity následující hlavní zkratky:

V500 Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

ZDP Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

ZDPH Zákon č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

ZÚ Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Obecná východiska finančního výkaznictví

První kapitola tohoto studijního textu má do značné míry poznávací charakter a jejím účelem je vysvětlit současné moderní chápání procesu vzniku, struktury, obsahu a významu finančních výkazů pro jejich uživatele.

Předmětem úvodní části je zopakování základních informací o účetnictví z modulu Účetnictví. Následuje výklad obecně uznávaných účetních principů a zásad (které tvoří základní rámec finančního účetnictví) a podrobné seznámení s cílem účetnictví, tj. zobrazením poctivého a věrného obrazu o předmětu účetnictví a finanční situace příslušného podnikatelského subjektu. Poslední část kapitoly je zaměřena na výklad základních kvalitativních požadavků na finanční výkaznictví.

Studijní cíle

Po prostudování 1. kapitoly budete umět:

1. Vysvětlit účetní cyklus a základní účetní pojmy.
2. Definovat účetní předpoklady a účetní zásady.
3. Znat kvalitativní požadavky na účetnictví.
4. Objasnit cíl finančního účetnictví.
5. Objasnit pravidla finančního výkaznictví.

I.1 Účetní cyklus a základní účetní pojmy

Účetnictví lze definovat jako **proces poznávání, měření, evidence a zprostředkování ekonomických (hodnotových) informací umožňujících rozhodování uživatelů těchto informací**. Současně lze účetnictví charakterizovat také jako **informační systém, zobrazující informace o hodnotových vztazích určitého subjektu** (tzv. účetní jednotce).

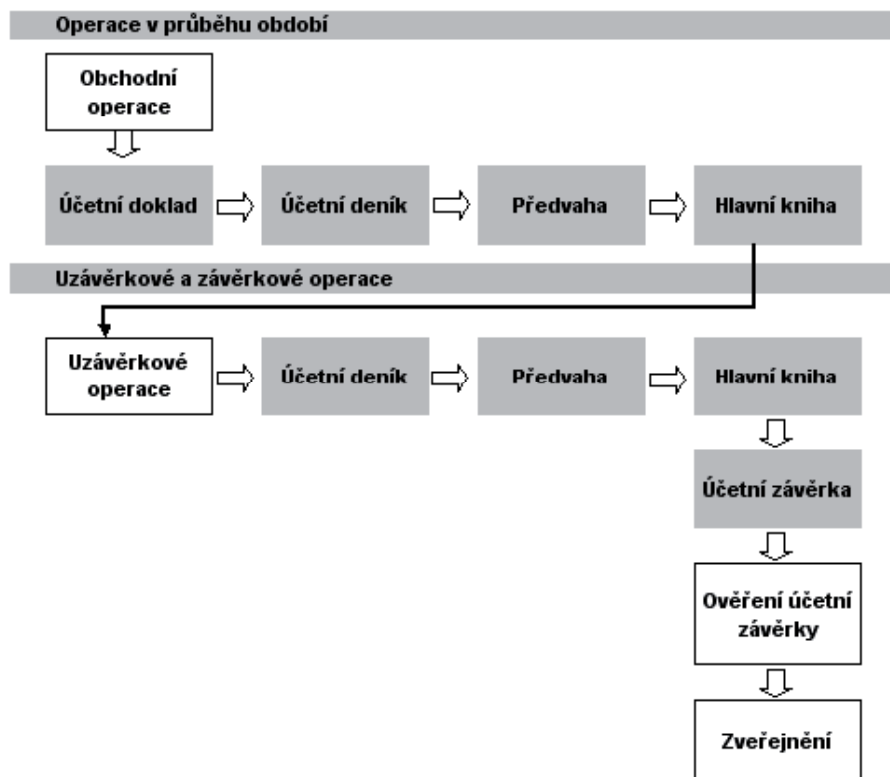
I.1.1 Účetní cyklus

Proces poznávání, měření, evidence a zprostředkování ekonomických informací probíhá v rámci určitého účetního období a v jeho průběhu vzniká celá řada účetních operací, dokumentů a zápisů a jeho výsledkem je sestavení účetní závěrky, její ověření a následné zveřejnění. Uvedený proces lze souhrnně označit pojmem **účetní cyklus**.¹

Z hlediska přehlednosti, ale i z praktického hlediska je nutné účetní cyklus v rámci jednoho účetního období rozdělit na dvě základní části:

1. operace a činnosti, které se uskutečňují **v průběhu účetního období**,
2. operace a činnosti, které se uskutečňují **na konci účetního období**.

Obr. 1-1 Schéma účetního cyklu

¹ Landa, M. Účetnictví podniku. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2004, s. 60.

V průběhu účetního období se průběžně uskutečňují běžné obchodní a účetní operace (pořízení majetku, vznik obchodních či jiných závazků, prodej podnikových produktů, vznik obchodních či jiných pohledávek, úhrady závazků a pohledávek, vynakládání běžných provozních nákladů atd.). Tyto operace procházejí procesem identifikace, ocenění, ověření a zaúčtování a jejich výsledkem jsou souhrnné stavy předmětu účetnictví, zachycené v účetních knihách a předvaze.

Hlavním cílem operací na **konci účetního období** je sestavení účetní závěrky (účetních výkazů a dalších písemností), která podává věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace podniku. Dosažení tohoto cíle účetnictví však vyžaduje (ve větší či menší míře v závislosti na typu podniku a předmětu jeho činnosti) provést řadu dalších úkonů, zejména zaúčtovat tzv. uzávěrkové operace, ověřit soulad mezi skutečných a účetním stavem majetku a závazků (tj. provést inventarizaci), sestavit účetní výkazy, přílohu k výkazům a výroční zprávu a účetní závěrku ověřit auditorem (ve stanovených případech) a nakonec i zveřejnit.

Ověřovací test

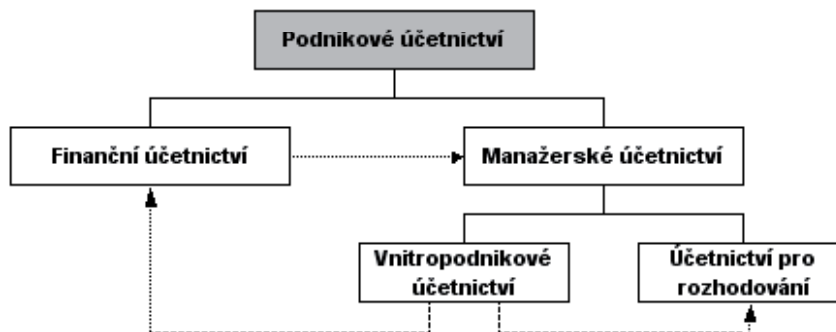
1. Proč je nutné odlišovat v rámci účetního cyklu operace a činnosti, které se uskutečňují v průběhu účetního období a na konci účetního období?

I.1.2 Struktura podnikového účetnictví

Různorodost informačních potřeb uživatelů účetních informací (zejména různorodost informačních potřeb pro externí a interní potřeby) postupem doby vyvolala nutnost **diferenciace způsobu zachycení a zobrazení podnikatelského procesu** podle toho, kdo je uživatelem účetních informací a jaké rozhodovací úlohy řeší. Postupně tak došlo k obsahovému oddělení:

1. účetních informací finančního účetnictví,
2. účetních informací, které se využívají pro řízení podnikatelských procesů (manažerské účetnictví), které se dále ještě člení na účetnictví vnitropodnikové a účetnictví pro rozhodování.

Obr. 1-2 Struktura podnikového účetnictví

Všechny tyto části podnikového účetnictví jsou – pokud jde o jejich strukturu a rozsah – závislé především na rozsahu podniku, jeho předmětu činnosti a předpokládaném vývoji a růstu. Rozdíly mezi nimi způsobují tato různá kritéria²:

- jejich obsah,
- komu jsou informace prvořadě určeny,
- dodržování stanovených účetních zásad, případně norem,
- způsob a techniky zjišťování informací,
- používání měřících jednotek,
- časové intervaly vykazování zjištěných informací,
- stupeň spolehlivosti a srovnatelnosti získaných informací.

Finanční účetnictví je zaměřeno na získání a poskytování ekonomických informací, které požadují vnější uživatelé a které jim umožní rozhodování. Poskytuje souhrnné informace o podniku jako celku, tj. o jeho majetku, závazcích, vlastním kapitálu a dále také o nákladech a výnosech s cílem zjištění hospodářského výsledku podniku. Jsou v něm zaznamenány přednostně informace o jevech, které vznikají ve vztahu k vnějšímu okolí (externí vztahy), např. k odběratelům, dodavatelům, bankám a dalším institucím. Jde o vztahy finanční povahy, které je třeba finančně vyrovnat, a proto se toto účetnictví nazývá finančním účetnictvím. Finanční účetnictví je pak završeno v **účetní závěrce**, kterou tvoří účetní výkazy (rozhoda, výkaz zisku a ztráty, přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu) a příloha k účetním výkazům.

Vzhledem k tomu, že informace finančního účetnictví jsou určeny především pro vnější uživatele, platí pro ně požadavek, aby byly sestaveny v souladu s obecně uznávanými účetními zásadami a standardy. Tím je zajištěna větší spolehlivost všech informací, jejich vnitřní provázanost a kontrolovatelnost. Základní měřicí jednotkou ve finančním účetnictví je jednotka peněžní.

Finanční účetnictví je orientováno na minulost a na externí zájemce o informace o podniku; jeho přínos pro interní zájemce (např. pro finanční manažery) je v tom, že poskytuje údaje nutné k posouzení finančního zdraví podniku a upozorňuje na skrytá nebezpečí a vývojové tendence ve finanční situaci podniku.

Manažerské účetnictví se zabývá poskytováním ekonomických informací, které potřebuje vedení podniku pro rozhodování a kontrolu ekonomického vývoje. Jde o soubor různorodých informací potřebných pro efektivní řízení v rámci daného podniku. Do této části podnikového účetnictví patří zejména:

- použití různých modelů pro zobrazení interních ekonomických informací,

² Upraveno podle Munzar, V., Březinová, H., Juránek, V., Muzikářová, L. Účetnictví I. Praha: Bilance, 1997, s. 22.

- kalkulace vlastních a úplných nákladů výkonů,
- soustava rozpočtů a finančních plánů,
- vnitřní kontrola a různé (zejména nákladové či finanční) propočty,
- řešení různých typů rozhodovacích úloh krátkodobého nebo dlouhodobého charakteru.

Současně manažerské účetnictví poskytuje některé informace i pro finanční účetnictví, zejména pro účely ocenění dlouhodobého majetku a zásob vytvářených vlastní činností.

Informace získané v manažerském účetnictví jsou přednostně (resp. výlučně) určeny pro vedení určitého podnikatelského subjektu. Pomáhají předvídat vývoj (budoucnost) a slouží k hodnocení správnosti dříve přijatých rozhodnutí.

Informace manažerského účetnictví nevyjadřují jen danou skutečnost, ale i skutečnost upravenou určitým způsobem (i odhadem), protože mají sloužit pro plánování a rozhodování o příslušných jevech v budoucnosti, např. při vypracování rozpočtů nákladů. Nemohou být tudíž tak spolehlivé (či srovnatelné) jako informace získané z finančního účetnictví.

Ověřovací test

2. Objasněte, proč je nutné u finančního a manažerského účetnictví jinak definovat jejich cíl a předmět.

I.1.3 Definice základních pojmů

Znalost reálného průběhu účetního cyklu vyžaduje pochopení některých základních účetních pojmů, které jsou definovány (zpravidla) zákonem o účetnictví:

- cíl účetnictví,
- účetní jednotka,
- účetní období,
- rozsah vedení účetnictví,
- hlavní účetní nástroje,
- účetní výkazy.

I.1.3.1 Cíl účetnictví

Obecně lze **cíl účetnictví** charakterizovat jako kvalitativní stav, který v maximální míře uspokojí informační potřeby uživatelů účetních informací. **Informační potřeby uživatelů účetních informací jsou však velmi různorodé** (například je podstatný rozdíl mezi informačními požadavky managementu podniku pro potřeby řízení a informačními požadavky finančního úřadu pro účely vyměření daňové povinnosti).

Výsledkem těchto různorodých informačních potřeb bylo postupné rozdělení podnikového účetnictví na oblast finančního a manažerského účetnictví.

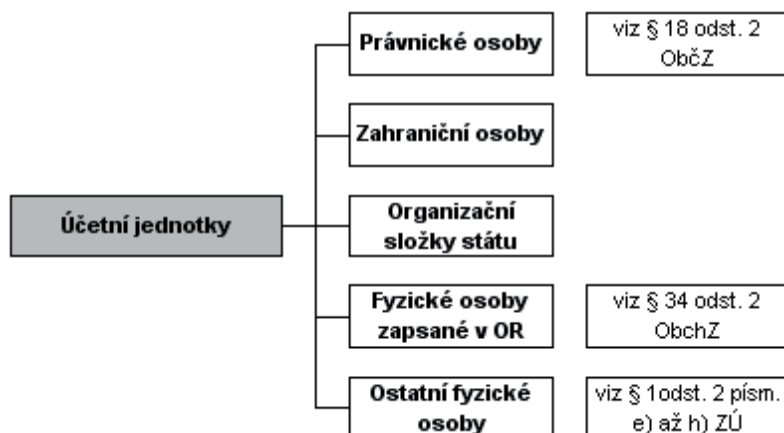
Cílem finančního účetnictví je dosažení situace, kdy **účetní závěrka** (účetní výkazy a související písemnosti) sestavená na základě účetnictví podává **věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace podniku** (§ 7 odst. 1 zákona o účetnictví).

Naproti tomu hlavním cílem manažerského účetnictví je podat **informace o průběhu, výsledcích a perspektivách ekonomické činnosti podniku**, a to v členění podle podnikových výkonů, podnikových organizačních útvarů, případně i podle jiných hledisek.

1.1.3.2 Účetní jednotka

Vymezení cíle, funkcí a předmětu účetnictví vyžaduje určení subjektu, kterého se účetní procesy a účetní informace týkají a tento subjekt se v účetní praxi označuje jako **účetní jednotka**. Touto **účetní jednotkou je relativně uzavřený celek, za který se vede účetnictví a sestavují účetní výkazy**, přičemž jeho konkrétní identifikaci obsahuje příslušný právní předpis daného státu, v případě českého účetnictví pak § 1 zákona o účetnictví.

Obr. 1-3 Schéma typů účetních jednotek

Vysvětlivky: ObčZ Občanský zákoník
 ObchZ Obchodní zákoník
 ZÚ Zákon o účetnictví
 OR Obchodní rejstřík (veřejný seznam podnikatelských subjektů vedený příslušným krajským soudem).